

زنان معلم و نقش‌های چندگانه

در يك نگاه تردیدی باقی نمی‌ماند که تناسب زیادی میان زن بودن و مادر و معلم بودن وجود دارد، این سه نقش آن قدر نزدیک و مکمل یکدیگرند که حتی اگر زنی معلم نباشد به صفت مادری و وظیفه تربیت فرزندان می‌شود او را معلم دانست. زنان معلم نقش‌های چندگانه‌ای دارند که این نقش‌ها آنها را نه تنها در میان زنان بلکه در میان کل افراد جامعه ویژه ساخته است.

يك معلم ناگزیر است علاوه بر نقش معلمی که حرفه اوست نقش مادری و همسری را هم که وظیفه اوست برعهده داشته باشد حال این معلم زن در يك فرهنگ مردسالار در مظلومیت مضاعف، بار سنگینی را بر دوش خواهد داشت. حال اگر زن معلم بخواهد در عرصه‌های عمومی نیز فعال شود و به کنشگری مدنی بپردازد نقش‌های دیگری نیز برعهده او خواهد بود که چندگانه متعددی را شکل خواهد داد در این نوشتار کمی به نقش‌های چندگانه يك معلم زن بیشتر می‌پردازیم.

* نقش معلمی

بی‌تردید معلم کلاس اول بیشتر ما يك زن بوده است، الان هم تمام مدارس ابتدایی دخترانه و بیشتر ابتدایی‌های پسرانه توسط معلمان زن اداره می‌شود، این غلبه جنسیتی زنان معلم ریشه در چند عامل دارد؛ نخست اینکه شرایط فرهنگی جامعه ما به گونه‌ای است که شغل معلمی متناسب‌ترین شغل برای يك زن است و نکته دیگر شرایط شغل معلمی اجازه می‌دهد تا يك معلم زن به وظیفه مادری و همسری خود نیز برسد و از طرفی روحیات زنان با شغل معلمی تناسب بیشتری دارد، بنابراین تمایل زنان به انتخاب شغل معلمی بیشتر است. تجربه هم نشان داده است زنان معلم برای ایفای نقش معلمی انگیزه بیشتری دارند و موفقیت‌های آنها نیز به نسبت مردان بیشتر است.

* نقش مادری

زنان معلم به نسبت سایر زنان، مادران موفق‌تری هستند آمارها تایید خواهند کرد که فرزندان زنان معلم از نظر تحصیلی موفق و از لحاظ اخلاقی سالم‌تر و از نظر اجتماعی دارای توانمندی‌های بالاتری هستند، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت دانش و مهارت معلمی و تجربه ارتباط با کودکان و نوجوانان متعدد در مدارس به زنان معلم کمک می‌کند تا در تربیت فرزندان خود موفق‌تر باشند. همان‌گونه که حس مادری موجب

میشود زنان معلم با مهربانی و دلسوزی بیشتر نسبت به مردان با دانش‌آموزان مواجه شوند.

* نقش همسری

فضای حرفه معلمی متناسب با رویکرد صبورانه و نگرش منعطفانه است چرا که بدون صبوری و انعطاف يك فرد نمی‌تواند معلم موفق باشد؛ تقویت این دو ویژگی در معلمان زن به اقتضای حرفه معلمی موجب میشود در ایفای نقش همسری خود نیز موفق باشند حتی در مواردی که اختلاف خانوادگی وجود دارد می‌بینیم بیشتر از جانب همسران غیرمعلم است. پایین بودن آمار طلاق و اختلافات خانوادگی گواه این مطلب است که زنان معلم در ایفای نقش معلمی نیز موفق هستند.

* نقش صنفی و مدنی

هرچند بستر امن و باانگیزه‌ای برای ایفای نقش صنفی و مدنی زنان معلم وجود ندارد و هزینه‌های ناشی از حضور در این بستر انگیزه ورود را از معلمان گرفته است اما تعدادی از معلمان که در قالب تشکلهای معلمی، احزاب و گروه‌ها و سایر نهادهای مدنی فعال هستند، نشان داده‌اند زنان معلم وقتی به عرصه عمومی هم وارد میشوند موفق ظاهر خواهند شد. بسیاری از معلمان که با ورود به عرصه سیاسی توانستند بر کرسی نمایندگی مجلس تکیه زنند یا زنان معلمی که موسس یا اداره‌کننده تعداد زیادی از نهادهای مدنی هستند نمونه‌های این نوع ایفای نقش هستند. آنچه بیش از همه ایفاکنندگان این نقش را متمایز می‌کند نشاط و پویایی آنهاست زنان معلمی که نقش‌های خود را به نقش معلمی، مادری و همسری محدود کرده‌اند پس از مدتی افسرده و فرسوده میشوند و پس از بازنشستگی نیز به حاشیه رانده خواهند شد اما معلمان زن فعال در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، صنفی و مدنی و حتی اقتصادی تا سالها فعالیت مفید و موثری خواهند داشت.

معلمان زن با نقش‌هایی چندگانه خود سرمایه بزرگی برای جامعه هستند که در صورت اتخاذ رویکردها و سیاست‌های مشوقانه این سرمایه به کار گرفته خواهد شد و رشد و توسعه را با سرعت و اطمینان بیشتری تضمین خواهد کرد در غیر این صورت محرومیت از این سرمایه بزرگ به جامعه آسیب وارد می‌کند که جبران آن سخت و زیانبار است.

شهیندخت میان‌دشتی / مسوول گروه صفحه مدرسه اعتماد